

Oponentský posudek disertační práce

Hledání nejvhodnější metody odhadu produkční mezery pro českou ekonomiku

Autorka: Dana Kloudová

Oponent: Ing. Michal Mirvald, Ph.D.

V předkládané práci se autorka věnuje problematice potenciálního produktu, produkční mezery a metodám jejich zjišťování, respektive odhadů. Za tímto účelem specifikuje množinu třinácti modelů a jeden po druhém testuje na kvartálních datech v rozmezí 1996 až 2011.

Za jednoznačnou přidanou hodnotu lze považovat provedené exposé v podobě sestavení přehledové studie á la „The Greatest Hits“ a dále komparaci čistě modelového prostředí s běžnou praxí některých významných institucí, která názorně upozorňuje na nejednoznačnost používaných modelů odhadu v praxi.

Ve srovnání s první verzí disertační práce došlo k zapracování většiny připomínek. I před tuto nápravu se nepodařilo všechny problémy vymýtit, avšak většinově se jedná spíše o marginálie.

První kapitola „Potenciální produkt a produkční mezera“, která se věnuje různým definicím daných pojmů, byla oproti původní verzi zkrácena a byl upraven i název jejímu obsahu, což je v pořádku. Dle mého soudu však nadále setrvává definiční problém produkční mezery. Ačkoliv je produkční mezera známým pojmem, přeci jen se jedná o termín v této práci klíčový a bylo by vhodné definici precizovat, a to i přes fakt, že z rovnice (1) je to patrné a že se autorka i o jisté zpřesnění pokusila. Pokud je produkční mezera definována jako odchylka reálného produktu od potenciálního produktu, pak tomu ve vzorci (1) odpovídá i čitatel zlomku. A pokud má rovnice (1) představovat „výpočet produkční mezery v této práci“ a na straně 16 uvádíte, že „produkční mezera je standardně měřena v procentech potenciálního produktu“, jak těmto skutečnostem odpovídají příslušné grafy v příloze? Dále zde dochází k automatické ekvivalenci termínů reálný produkt, aktuální produkt a skutečný produkt (Y_t), což samozřejmě nemusí být totéž. Mohlo být dále uvedeno, jak jsou měřeny úrovně produktů (index, konkrétní hodnota). To, že se jedná o hodnotu v milionech Kč, je pak zmíněno v následující kapitole.

Druhá kapitola „Data“ byla nepatrně rozšířena a zejména zpřesněna ku prospěchu věci. Je věnován větší prostor pro exhibici autorčiny vlastní přidané hodnoty v podobě hraní si s daty a stejně tak došlo i k bližší konkretizaci čerpaných dat a délky časové řady respektive časových řad.

Třetí kapitolu věnovanou různým metodám považuji za povedenou. Provedená prezentace té které metody možná mohla být i stručnější, čtenář je mnohdy zahlcen rovnicemi a vzorci, se kterými se aktivně nepracuje, některé jsou ve vytištěné verzi práce nepříliš dobře čitelné. Zajímavé je, jak je u každé metody produkční mezera graficky demonstrována (např. u 3.1.1 je to Graf č. 1 a současně Graf č. A1 v příloze, atd.). U podkapitoly 3.1.3 jen několik poznámek. Ihned v úvodu reportujete HP filtr, nikoliv práci Hodricka a Prescottta (1997), a to i přes doplnění poznámky pod čarou. Je věnován celkem značný prostor kvalitní diskusi o tom, jaká je hodnota parametru λ pro roční data, ale pro kvartální data, která jsou v disertační práci stěžejní, je přejat parametr λ s komentářem, že je to obecně přijímaný standard, aniž by tento „obecně přejímaný standard“ byl nějak podpořen nebo dokázán, zejména bohatší rešerší literatury. Dále Graf č. 3 sice názorně demonstrovuje citlivost odhadu produkční mezery v závislosti na parametru λ , avšak v návaznosti na předcházející rešerší analýzy Hodricka a Prescottta (1997) je poněkud zavádějící, jelikož jsou různé hodnoty parametru λ testovány pouze a jen na kvartálních datech. U kapitoly 3.2.1.1 není vůbec zřejmé, jak jste z (37) dostala v textu následující produkční funkci $Y = wL + rK$, stejně jako, proč právě tento tvar funkce byl zvolen pro konstantní výnosy z rozsahu a proč nebyla zvolena třeba jiná verze (např. $Y = \sqrt{LK}$). U výpočtu parametru α (38) je automaticky zaměňována „přidaná hodnota“ a „produkt“, ale v praxi to není zcela totéž. A „přidanou hodnotou“ je myšlena hrubá přidaná hodnota?

Komparace produkčních mezer pro českou ekonomiku je náplní čtvrté kapitoly. Jedná se v podstatě o souhrnnou rekapitulaci zjištěných výsledků. Graf č. 25 respektive č. 26 jsou v tištěné a černobílé podobě nečitelné, práci bude nutno komisi předložit v barevné tištěné verzi.

Naplní páté kapitoly je praxe v evidování produkční mezery IMF, OECD a EC a z domácího prostředí ČNB a MF. Stejně jako u třetí a čtvrté kapitoly se jedná o názorně slušně provedené srovnání, které však považuji cenné minimálně z toho důvodu, že upozorňuje na fakt nejednoznačné evidence produkčních mezer jak v tuzemském prostředí, tak na mezinárodním poli. To mimochodem jen dokládá, jak tristní by bylo přijetí fiskálního paktu, v jehož rámci byl formulován požadavek výše strukturálního deficitu max. 0,5% HDP. Stejně jako u předchozí kapitoly musím zopakovat požadavek na předložení práce v barevně tištěné verzi s ohledem na čitelnost grafických prezentací.

V šesté kapitole autorka testuje produkční mezeru v českých poměrech, konkrétně, jak produkční mezera předpovídá inflaci či růst produktu. Zde je nutno být velmi opatrný při interpretaci významnosti produkční mezery jako významné determinanty inflace s ohledem na vypočtené koeficienty determinace. Co říkají čtenáři grafy č. 38 – č. 40?

Práce graduje sedmou kapitolou „Výběr nejvhodnější produkční mezery“. Autorka zde dospívá k závěru, že nejvhodnější (nikoliv však ideální nebo dokonalou) metodou je MVUC model a toto řádně dokládá svými argumenty. Současně naznačuje i možnosti dalšího vylepšení hledání nejvhodnější metody odhadu produkční mezery pro ČR.

Otázky do diskuse:

1. Pro každou metodu odhadu produkční mezery odhadujete i potenciální produkt a toto vhodně dokládáte grafem v textu a grafem v příloze (např. Graf č. 1 a Graf č. A1). Jak spolu tyto grafy souvisí? Jak je možné, že například v Grafu č. 1 je ve druhém kvartálu roku 2015 kladná produkční mezera o velikosti cca 4 % potenciálního produktu, zatímco v témže období je v Grafu č. A1 se skutečný HDP rovná (nebo je přibližně roven) potenciálnímu produktu, ale dle vzorce (1) by se mělo jednat o hodnotu 0 %?
2. Vysvětlíte mi prosím první část konstatování (s. 20): „*Podobně jako metoda lineárního trendu, i u kvadratického trendu se abstrahuje od ekonomických modelů...*“ Co znamená „abstrahování od ekonomických modelů“?
3. Co je I(1) proces (s. 18) nebo I(2) proces (s. 26)?

Celkové zhodnocení:

Autorka prokázala celkově sofistikovanou orientaci a patřičnou hloubku zájmu o danou problematiku, což koneckonců dokládá její publikační činnost v recenzovaných a impaktovaných časopisech.

Předložená finální verze i přes výše zmíněné drobné výtky **splňuje** požadavky kladené na tento typ kvalifikačních prací a **doporučuji ji** k obhajobě před příslušnou zkušební komisí pro obhajobu disertačních prací.

V Praze, dne 05. 09. 2016

Ing. Michal Mirvald, Ph.D.